

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortingsrepresentant Jan A. Ellingsen
Fremskrittspartiets stortingsgruppe
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.: JAE 15.09.10

Vår ref.:

Dato: 28.09.10

Utenriktjenesten – tilstedeværelse ved rettssaker i utlandet

Jeg viser til ditt brev av 15.09.10 om utenriktjenestens rolle ved tilstedeværelse i rettssaker i utlandet der norske borgere er involvert.

Innledningsvis vil jeg understreke at konsulær bistand til norske borgere i utlandet, herunder bistand til dem som er tiltalt for straffbare forhold, er en viktig oppgave for utenriktjenesten, og dette arbeidet prioriteres høyt ved våre utenriksstasjoner.

Den bistand vi kan gi norske borgere i utlandet er regulert i lov om utenriktjenesten, i utenriksinstruksen og i internasjonale avtaler, bl.a. om konsulært samkvem. I tillegg finnes en rekke avtaler om samarbeid på justisområdet som også har betydning for hva slags bistand norske myndigheter kan gi. Bistanden i den enkelte sak vil derfor være avhengig både av sakens faktiske forhold og om de land det dreier seg om er part i avtaler Norge også er part i.

Alle land som er tilsluttet Wien-konvensjonen om konsulært samkvem av 1963 i henhold til artikkel 36, plikter å underrette norsk utenriksstasjon omgående dersom en norsk borger som arresteres ber om dette. Det er i mange tilfeller på denne måten vi får vite om et behov for bistand.

Våre utenriksstasjoner vil straks de får kjennskap til saken søke å ta kontakt med vedkommende. Kun dersom vedkommende ønsker det, kan utenriksstasjonen tilby ulike former for bistand.

Det er de stedlige lover og regler som kommer til anvendelse når noen fengsles i utlandet. Norske myndigheter skal ha for øye å undersøke om den enkeltes rettsikkerhet er ivaretatt i samsvar med de krav til rettfærdig rettergang som fremgår av internasjonale menneskerettigheter. Vi vil bl.a. undersøke om rettigheter etterleves, om

Postadresse:
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo, Norge

Kontoradresse:
7. juni plass 1
0251 Oslo

Bank innbetalinger:
7694.05.12618
Org. nr.: 972 417 920

Telefon:
+47 22 24 36 00
Telefaks:
+47 22 24 95 80/81

Saksbehandler:
post@mfa.no
www.regjeringen.no/ud

vedkommende har fått tilgang til advokat eller annen rettshjelp etter de regler og prosedyrer som gjelder lokalt.

Dersom vedkommende ikke har fått oppnevnt advokat, kan utenriktjenesten orientere ham/henne om lokale advokater og formidle kontakt. Utenriktjenesten kan ikke anbefale en bestemt advokat eller dekke utgifter til rettshjelp. Den lokale advokatens kunnskap om stedlig rettssystem og nasjonal lovgivning er en forutsetning for å ivareta klientens interesser på best mulig måte.

I utgangspunktet er ikke norske myndigheter til stede i rettssaker der norske borgere står tiltalt i utlandet fordi de aller fleste slike saker foregår i land hvor rettssikkerheten er ivaretatt. I noen få saker får utenriktjenesten anmodning om å være til stede under rettssaker. Når det skjer er det alltid etter avtale med den tiltalte og dennes advokat. Utenriksstasjonens representant kan bare være til stede som observatør.

Representanten skal ikke på noen måte intervensere i rettssaken, da dette vil kunne oppfattes som utidig innblanding i et annet lands rettssystem. På samme måte ville norsk domstol ikke akseptere innblanding fra fremmed lands utenriktjeneste i en straffesak i Norge.

Skulle utenriktjenestens representant observere grov tilsidesettelse av den norske borgerens krav til rettferdig rettergang, vil saken kunne tas opp med landets myndigheter gjennom diplomatiske kanaler. Utenriksdepartementets erfaring er at tilstedeværelse av en representant fra utenriktjenesten i noen tilfeller kan bidra til økt bevissthet om prosessuelle rammebetingelser.

I de tilfeller hvor representanter fra norsk utenriktjeneste er til stede under rettssaker, vil utenriksstasjonen alltid rapportere til Utenriksdepartementet om saken. Av hensyn blant annet til personvern er disse sakene i utgangspunktet unntatt offentlighet. Eventuelle anmodninger om innsyn behandles på vanlig måte i henhold til reglene i offentlighetsloven.

Avslutningsvis vil jeg peke på at det er ofte store forventninger knyttet til hva utenriktjenesten kan bistå med i saker hvor norske borgere er arrestert i utlandet. Enkelte ganger er det ikke tilstrekkelig samsvar mellom disse forventningene og hva utenriktjenesten reelt sett har mulighet til å tilby av bistand, gitt sakens karakter og rammebetingelsene lokalt.

Med vennlig hilsen

Jonas Gahr Støre